

Keskus 020 743 2920
Faksi 020 743 2935
www.bdo.fi
www.audiator.fi

BDO Auditor Oy Vat-
tuniemenranta 2
00210 Helsinki

Kittilän kunta
Tilintarkastus 2020

TILINTARKASTAJAN LOPPURAPORTTI 2020

SISÄLLYSLUETTELO

1. Johdanto.....	3
2. Hallinnon laillisuus ja valtuuston päätöksenmukaisuus.....	3
Talousarvion toteutuminen.....	3
Alijäämän kattaminen	4
Viranhaltijapäätökset	4
Valtuuston vastuuvapautta koskevien päätösten täytäntöönpano	4
3. Valtionosuudet	5
4. Riskien hallinta, sisäinen valvonta ja konsernivalvonta.....	5
Hankinnat	5
Ostoprosessi	6
Tulojen kertyminen ja perintä.....	7
Painopistealueiden sisäinen valvonta sekä riskien hallinnan ja sisäisen valvonnan selonteot.....	7
Johtopäätökset riskienhallinnasta sekä sisäisestä ja konsernivalvonnasta ..	8
5. Tilinpäätökseen ja kirjanpitoon liittyvät asiat.....	8
Tilinpäätös.....	8
Tuloslaskelma ja rahoituslaskelma.....	8
Tase	9

1. Johdanto

Kittilän kunnan hallintosäännön 81 §:n mukaan tilintarkastaja ilmoittaa tarkastussuunnitelman toteutumisesta ja tarkastushavainnoistaan tarkastuslautakunnalle sen määrämällä tavalla. Tilintarkastajan vuoden 2020 työohjelman käsittelyn yhteydessä todettiin raportoitavan kaksi kertaa vuoden aikana. Tämä on toinen vuoden 2020 tarkastusta koskeva raportti.

2. Hallinnon laillisuus ja valtuuston päätöksenmukaisuus

Talousarvion toteutuminen

Käyttötalousoosan sitovuustaso valtuustoon nähden on toimialojen lautakuntataso nettona. Teknisen lautakunnan toimialueella kuitenkin maankäyttömaksujen ja tonttien myynnit huomioidaan talousarviossa esitettyjen lukujen mukaisena. Investoinnit sitovat valtuustoon nähden hankeryhmittäin. Rahoitusosan sitovia määrärahoja lainanannon muutos ja lainan oton muutos. Tuloslaskelmasa sitovaa on rahoituskulujen ja tuottojen netto. Yhteenvedo talousarvion noudattamisesta on seuraavassa taulukossa.

TALOUSARVION NOU-DATTAMINEN	2019	2020
KÄYTTÖTALOUSOSA	0	508 281
INVESTOINTIOSA	0	0
TULOSLASKELMAOSA	0	0
RAHOITUSOSA'	0	0
YHTEENSÄ	0	508 281

Talousarvion ylityksiä oli vain käyttötalousoosassa, joista suurimpana sosiaali- ja terveystoimi (505 t€,1,6 %) ja näistä suurimmat olivat sosiaalipalveluissa, noin 400 t€ (29 %), palvelujen ostojen takia ja erikoissairaanhoidossa 1,1 M€, (13 %). Edellisenä vuonna ei ollut talousarvion ylityksiä lainkaan.

Tuloslaskelmassa suurimmat poikkeamat suhteessa talousarvioon olivat henkilöstökuluissa, sillä ne alittuivat 2,5 M€ (tot. aste 91,5 %). Suurimmat määrärahojen alitukset olivat koulutoimessa 1,3 M€, 7,8 %.

Talousarviopoikkeamana voidaan pitää myös investointiosan toteutumista. Investointeihin oli osoitettu määrärahoja talousarviossa yhteensä 7,0 M€ ja niihin käytettiin 4,1 M€ (toteutusaste 59 %, edellisenä vuonna 65 % ja sitä edellisenä alle 40 prosenttia). Val-

tuuston tahto ei ole toteutunut. Suurin poikkeama oli Kirkonkylän ala-asteessa ja Levin liikenneväylissä.

Talousarvion tunnuslukutavoitteet ovat toteutuneet seuraavan taulukon mukaisesti.

Tunnuslukutavoitteet	tavoite	toteuma	poikkeama
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	13,8	14	0,2
Vuosikate % poistoista	95	304	209
Investointien tulorahoitus %	38	208	170
Vuosikate euroa/asukas	282	1311	1029
Kertynyt yli-/alijäämä/asukas	2908	3525	617
Lainanhoitokate	-0,8	4	4,8
Kassan riittävyys	0	11	11
Toim. ja inv. rahav. kertymä, 1000 €	-3999	4391	8390

Kaikki tunnusluvut ovat toteutuneet tavoiteltua paremmin.

Alijäämän kattaminen

Ylijäämää vuoden 2020 tilinpäätöksessä on 30,3 M€ laskettuna mukaan poistoero ja vapaaehtoiset varaukset, joten alijäämän kattamisvelvollisuutta ei ole.

Viranhaltijapäätökset

Työohjelman mukaan oli tarkoituksena tarkastaa keskushallinnon, teknisen toimen ja vapaa-aikatoimen viranhaltijoiden päätöksiä. Päätökset tarkastettiin kunnanhallituksen oheismateriaalina olevien päätösluetteloiden perusteella. Ko. toimialoilla oli vain kunnanjohtajalla ja teknisellä johtajalla päätöksiä. Päätökset olivat hankintojen osalta tehty toimivallan rajoissa.

Valtuuston vastuuvapautta koskevien päätösten täytäntöönpano

Kuntalain 125 §:n mukaan ”... Valtuusto päättää toimenpiteistä, joihin tarkastuslautakunnan valmistelu, tilintarkastuskertomus ja siinä tehty muistutus antavat aihetta. Hyväksyessään tilinpäätöksen valtuusto päättää vastuuvapaudesta tilivelvollisille”. Ko. toimenpiteinä voi tulla kysymykseen korvausvaatimuksen esittäminen tai rikossyytteen nostaminen.

Vuoden 2017 tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä 18.6.2018 § 39 kunnanvaltuusto päätti, että

”Sisäiseen valvontaan liittyvän muistutuksen vuoksi vastuuvapautta ei myönnetä niille tilivelvollisille, jotka ovat tilivelvollisia vuoden 2017 tilintarkastuskertomuksessa esille nostetussa työterveyshuollon korvaushakemuksen myöhästymistä käsittelevässä asiakohdassa.”

Kokouksessaan 20.8.2018 § 49 kunnanvaltuusto päätti tilintarkastajan ja tarkastuslautakunnan vuotta 2014 koskevasta ehdollisesta vastuuvapausestyksestä, että asia palautetaan jatkovalmisteluun.

Em. valtuuston käsittelemät vastuuvapauden myöntämiseen ja sen vaikutuksiin liittyvät asiat ovat edelleen kesken.

3. Valtionosuudet

Valtionosuuksia on kirjattu kokonaisuutena yhteensä 25 369 505 €, jossa on kasvua edelliseen vuoteen 10,9 %. Kasvu aiheutuu pääasiassa kunnan saamista koronatuista (1,8 M€). Valtionosuudet täsmäävät Kuntaliiton yhteenvetoon.

Tuet ja avustukset ovat yhteensä 1 693 t€, muut valtionosuuksien luonteiset erät 61 t€. Investointien rahoitusosuuksia on tullut vain 25 t€.

4. Riskien hallinta, sisäinen valvonta ja konsernivalvonta

Sisäisen valvonnan tarkastuskohteena on ollut hankinnat ja ostoprosessin tarkastus, tulojen kertyminen ja perintä ja painopistealueiden sisäinen valvonta. Lisäksi on tarkastettu riskien hallinnan ja sisäisen valvonnan selonteot. Avustusten tarkastamisesta on raportoitu aiemmin.

Hankinnat

Tarkastuksen tavoitteena on varmistaa, että kunnan hankintaprosessiin liittyvä sisäinen valvonta on riittävää. Tarkastettavat hankinnat valittiin tarvikkeiden ja investointien kirjanpidon sekä hallinnon tarkastuksen perusteella. Valituiksi tuli kolme hankintaa: koronaan liittyvät hoitotarvikkeet, Levin latusillan korjaus ja työterveyshuollon palveluiden hankinta. Valitut hankinnat edustivat palvelujen ostoja, tarvikkeita ja investointeja, siten ne kattoivat hankintojen eri osa-alueita. Hankintakokonaisuuksien arvo vaihteli 70 t€:n ja 300 t€:n välillä.

Johtopäätöksenä tarkastuksesta toteamme, että hankintojen koskeva ohjeistus on ajan tasalla. Toimivaltuudet määritellään talousarviossa vuosittain. Tarkastuksen perusteella hankinnat oli hoidettu asianmukaisesti koronaan liittyvien hoitotarvikkeiden hankintoja lukuun ottamatta. Perusteena oli koronan aiheuttama kiire, mutta saamamme käsityksen mukaan hoitotarvikkeita ei ole lainkaan kilpailutettu, vaikka yksistään vuonna 2020 hankintojen arvo oli lähes 200 t€.

Ostoprosessi

Tarkastuksen tavoitteena on varmistaa, että ostoprosessiin sisältyy asianmukaiset kontrollit, tehtävät on asianmukaisesti eriytetty, kirjattu oikealle kirjanpidon tilille ja arvonlisävero käsitelty oikein. Lisäksi tavoitteena on varmistaa, että organisaation omia ohjeita on noudatettu ostolaskujen käsittelyssä.

Tarkastus tehtiin investointien ja tarvikeostojen kirjanpidon tarkastuksen yhteydessä. Tarkastukset tehtiin ideaohjelmalla. Tarkastetut aineistot olivat yhdenmukaisia alkuperäisten aineistojen kanssa.

Yhteenveto aineistoista on seuraavassa taulukossa.

	investoinnit	tarvikkeet
Tapahtumat	1616	13637
Nettomäärä 1000 euroa	4377	4270
suurin tapahtuma 1000 €	269	17

Suurin tarvikehankinta oli kirjojen hankinta koululle ja suurin investointien menokirjaus oli Akanrovan katuihin liittyvä maksuerä. Suurimmat hankkeet olivat seuraavat

	Hanke	euroa
96000	Kirkonkylän tulvapenger	832 894,63
94132	Immeljärven pohjoisp. kadut	462 679,96
95110	Levin latus	409 906,59
94120	Ylä-Levin kadut ja torialueet	407 005,44
94104	Akanrovan kadut	333 559,38

Suurin hankinta oli kilpailutettu vuonna 2019, mutta kilpailutuksessa saatiin vain yksi tarjous.

Aineistoja tarkastettiin menolajeittain, hankkeittain tai tulosityksiköittäin ja toimittajittain ja tarkastettiin suurimmat laskut.

Johtopäätöksenä toteamme seuraavaa:

- Menot kuuluvat Kittilän kunnalle, asiatarkastus ja hyväksyminen on eriytetty
- tositteella 744511 auton osto ja myynti käsitelty nettona, osa kuuluisi myyntivoittoihin ja tositteella 740524 ohjelman käyttöoikeusmaksu on käsitelty investointina.
- Investointien toimittajissa korostuu Napapiirin kuljetus (1,9 M€, 44 % investoinneista) johtuen siitä, että urakoitsijana mm. suurimmissa hankkeissa. Osoittaa kuitenkin kilpailun toimimattomuutta.

Tulojen kertyminen ja perintä

Tarkastuksen tavoitteena on varmistaa, että tuottojen kertymiseen ja laskutukseen sisältyy asianmukaiset kontrollit ja tehtävät on asianmukaisesti eriytetty. Tarkastuksen tekemiseksi maksutulojen ja vuokrien pääkirjan perustella valittiin idea ohjelmalla tarkastettavat laskut.

Tarkastuksessa tehdyt keskeiset havainnot ovat seuraavat. Tulot perustuivat tarkastetulta osin sopimuksiin ja päätöksiin. Useassa laskuettelossa oli vain yksi lasku. Aineiston ainoa varsinainen laskuettelo oli allekirjoittamatta. Sama puute havaittiin myös edellisenä vuonna.

Aineiston saamiseen liittyvien ongelmien takia tehtiin saatavista analyysi, jossa eivät olleet mukana kaikki saatavatilat. Viivästyneitä laskuja oli mukana vain noin 1700 kpl. Otannan mukaisessa aineistossa suurin yhden asiakkaan maksamattomien laskujen lukumäärä oli 44 laskua ja suurin euromäärä vain noin 7 t€. Laskuista noin 45 % oli saatettu perintään vasta 3 kuukauden kuluessa eräpäivästä, joten otoksen perusteella perinnässä on kehitettävää.

Painopistealueiden sisäinen valvonta sekä riskien hallinnan ja sisäisen valvonnan selonteot

Olemme tutustuneet yhtiöiden ja lautakuntien antamiin selontekoihin.

Painopistealueiden (vapaan sivistystyön, tekninen sekä rakennus- ja ympäristölautakunta) riskien hallintaa ja sisäistä valvontaa on lähestytty päätöksenteon, kirjanpidon ja talousarvion noudattamisen perusteella.

Kirjanpidosta ja päätöksenteosta on raportoitu aiemmin. Painopistealueet ovat hoitaneet tehtävänsä myönnettyillä määrärahoilla.

Johtopäätökset riskienhallinnasta sekä sisäisestä ja konsernivalvonnasta

Sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan tarkastuksen yhteydessä ei ole tullut esille sellaisia puutteita, jotka tulisi nostaa tilintarkastuskertomukseen. Sisäinen valvonta, riskien hallinta ja konsernivalvonta on järjestetty asianmukaisesti.

5. Tilinpäätökseen ja kirjanpitoon liittyvät asiat

Tilinpäätös

Tuloslaskelma ja rahoituslaskelma

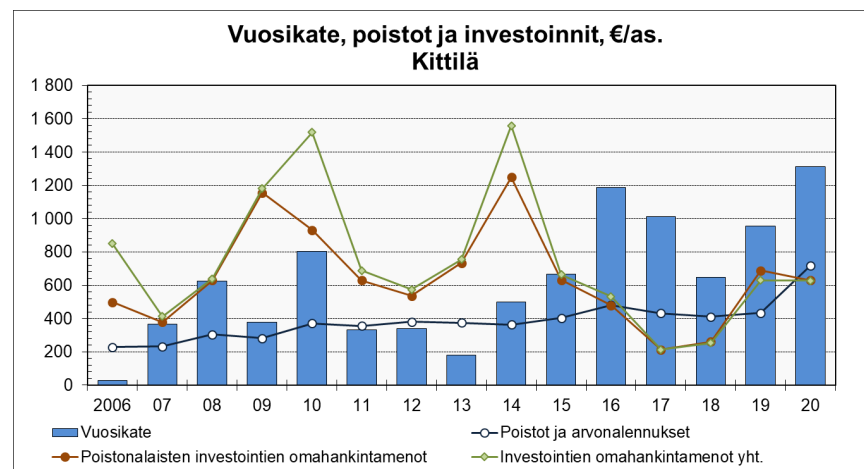
Toimintakate heikentyi (1,2 M€ 2,4 %). Keskimääräinen heikentyminen oli 3,1 %. Toimintakatteen heikentyminen johtui pääasiassa toimintakulujen kasvusta (1,6 M€, 2,8 %), jota ei kyetty kattamaan toimintatuottojen kasvulla (0,4 M€, 5,3 %). Toimintakulujen kasvu oli keskimääräistä (2,0 %) ja indeksikehitystä (1,0 %) suurempaa. Kuluista kasvoivat erityisesti palvelujen ostot (1,5 M€, 7,0 %) ja tuotoista muut tuotot (0,3 M€ 17,8 %) sekä tuet ja avustukset (0,3 M€, 18,2 %). Palvelusten ostojen suurin kasvu oli kuntayhtymien ostopalveluissa (0,9 M€, 8,9 %), mutta esim. kuljetuspalvelut pienentyivät 0,3 M€. Muiden tuottojen kasvu aiheutui myyntivoittoista (0,3 M€).

Toimintakatteen heikentyminen kyettiin kattamaan verotulojen (0,8 M€, 2,6 %) ja valtionosuuksien (2,5 M€, 10,9 %) kasvulla. Koronatuet kasvattivat valtionosuuksia noin 1,8 M€ ja verotuloja 0,5 M€. Vuosikate parantui edellisestä vuodesta 2,3 M€ (=koronatukien määrä). Vuosikate oli edelleen riittävä investointien hoitamiseen sekä lyhyellä (investointien tulorahoitus 208 %), että pitkällä (vuosikate/poistot 304 %) tähtäimellä.

Yhteenveto tulos- ja rahoituslaskelman tunnusluvuista on esitetty seuraavassa taulukossa. Kaikki tunnusluvut olivat edellisvuotta paremmat. Tunnusluvut ovat myös keskimääräistä parempia maksuvalmiutta lukuun ottamatta.

Tulos- ja rahoituslaskelman tunnusluvut	2017	2018	2019	2020	koko maa ¹
Vuosikate euroa/asukas	1011	648	957	1311	727
Vuosikate % poistoista	234	158	221	304	171
Investointien tulorahoitus %	474	248	139	208	94
Toim. ja inv. rahavirran kertymä 5 vuodelta, t€/as	-167	791	2120	2805	55
Kassan riittävyys, pv	4	5	10	11	42

Vuosikatteen riittävyttä on tarkasteltu seuraavassa kuviossa.

Vuosikate on ollut riittävä sekä investointeihin että poistoihin kuutena viimeisenä vuotena. Tätä ennen vastaava tilanne oli vuonna 2008.

Tuloslaskelman osalta tehtiin seuraavia havaintoja:

- Eläkemenoperusteisen eläkevakuutusmaksin maksuosuus on ennakkoarvion mukaan 863 t€, mutta kirjanpidossa 774 t€, joten kirjanpidossa on kuluksi kirjattuna 89 t€ liian vähän
- Tulokseen vaikuttaa noin 1,8 M€ kirjatut lisäpoistot ja arvonalennukset (suurimpana Levin luontokeskus 1,4 M€)

Tase

Yhteenvedo taseen tunnusluvuista on esitetty seuraavassa taulukossa. Taseen tunnusluvut olivat sekä edellisvuotta että keskimäärästä paremmat.

¹ Koko maan tiedot perustuvat ennakkotietoihin tai edellisen vuoden perusteella arvioituihin tietoihin

Taseen tunnusluvut	2017	2018	2019	2020	koko maa
Omavaraisuus %	54	57	61	66	59
Suht. velkaantuneisuus %	48	42	36	32	60
Lainakanta/asukas	3331	2700	2576	1979	3474
Kertynyt ylijäämä/asukas	1988	2252	2895	3525	2355

Kirjanpitolautakunnankuntaajaoston lausunnon mukaan ylijäämään lasketaan nykyään myös poistoero ja vapaaehtoiset varaukset. Otettaessa ko. erät huomioon ylijäämäksi saadaan 4702 €/asukas.

Taseen tarkastuksen yhteydessä tehtiin seuraavia huomioita

- Edellisten tilinpäätösten tapaan maaomaisuuteen sisältyy ennen vuotta 2009 (käyttöönottovuosi) hankittua omaisuutta 4 473 439,91 €. Omaisuudesta on luettelo, mutta siinä ei ole esitetty omaisuuserien euromäärää. Tästä syntyy epävarmuutta myyntivoittojen käsittelyyn.
- Edellisten vuosien tapaan myyntisaamisissa tili 17490 on miinusmerkkinen erä 255 128,10 euroa koskien Levi Magic Oy:tä. Levi magic on oikeasti saatavissa tilillä 17418. Poikkeava kirjausmenettely johtuu siitä, että kirjattaessa Levi Magicin laskut saataviin sitä ei samalla kirjattu tuloksi. Kirjaukset on tehty jo vuoden 2016 tilinpäätökseen. **On aiheellista ratkaista, toimittaanko kunnanhallituksen päättämällä tavalla vai viedäänkö asia uudelleen hallituksen käsiteltäväksi ja luovutaan perinnästä**
- Tilille 17418 sisältyy edelleen tulkinnanvaraisia saatavia, jotka on aiheellista selvittää ja tarvittaessa poistaa
- Saatavatileillä on yli vuoden vanhoja saamisista 504 t€, 39 % kaikista saamisista.
- Muihin siirtovelkoihin (tili 2599) sisältyy edelleen vanhoja velkoja.

Kittilässä 19. toukokuuta 2021

BDO Audiator Oy, Tilintarkastusyhteisö

Risto Hyvönen HT, JHT

Jakelu: Tarkastuslautakunta
Kunnanhallitus